

Görüşme Makalesi

Kosova'nın Prizren şehrinde Aluş Nuş ve Başkim Çabrat ile Balkan Türk Müziği'ne katkıları üzerine görüşme

Hasan Said Tortop^{1*} ve Krenar Doli²

Genç Bilge (Young Wise) Publishing, Isparta, Türkiye

Makale Bilgisi

Kabul: 11 Mart 2025
Online Yayın: 30 Mart 2025

Anahtar Kelimeler

Aluş Nuş
Balkan Türk Müziği
Başkim Çabrat

Öz

Kosova'nın yedi şehriden biri olan Prizren'de Türk müziğinin yaşaması ve gelişmesine katkısı olan Aluş Nuş ve Başkim Çabrat ile görüşme yaptık. Bu görüşme Türkiye sınırları dışında Türk müziğinin yaşaması ve gelişmesi için verilen emeğin de anlaşılması açısından önemlidir. Bu görüşmede iki müzisyenin müziğe olan ilgileri, müzik yeteneklerinin gelişimi, bu süreçte karşılaştıkları zorluklar, Balkan Türk Müziği Derneği'nin rolü, yayınladıkları kitaplar ve eserleri ele alınmıştır.

2822-3195 / © 2025 TM
Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Makaleye atıf için

Tortop, H.S. ve Doli, K. (2025). Prizenren'de Aluş Nuş ve Başkim Çabrat ile Balkan Türk Müziği'ne katkıları üzerine görüşme. *Türk Müziği*, 5(1), 75-81. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15010940>

Fotoğraf 1. Görüşmenin sonunda birlikte fotoğraf çekimi (Soldan sağa; Aluş Nuş, Başkim Çabrat, Hasan Said Tortop, Krenar Doli)

Hasan Said Tortop

Müzikle ilgili çalışmalarınız hakkında ne zaman başladınız, nereden eğitim aldınız, nasıl gelişti? Kısa bir özet yapabilir misiniz?

Aluş Nuş

Ben küçük yaşta Türk müziği ile uğraşmaya başladım. Kendimi bildim bileli şarkı, türkü söyledim. İlkokula 6 yaşında başladım, orada da öğretmenler şarkı türkü okuturlardı. Aynı zamanda okul müsamerelerinde çıkardık. Müsamerelerde

¹ Dr, Editör, Direktör, Genç Bilge (Young Wise) Yayıncılık, Isparta, Türkiye. E-mail: hasansaidfen@gmail.com ORCID: 0000-0002-0899-4033

² Asst.Prof.Dr., Albanoloji Enstitüsü, Priştine, Kosovo-a. E-mail: krenar_doli@hotmail.com ORCID: 0000-0003-1506-6291

ilk olarak Cavit Bülbül ile beraber parçalar söyledik, yüksek sandalyede mikrofondan söylüyorduk. O sebepten Türk müziği küçük yaştan, ta ilkokuldan beri hayatımda yer aldı. Hep Prizren'de.

Arkadaşın düğünü, 1958'de evlenen Yaya Doranbar vardı bizim mahalleden. Beni sokaktan alıp "Bir şarkı söyle" dediler. Orada herkes Türkçe konuşuyordu ama hepsi Arnavut'tu. Ben Türkçe şarkılar söylüyordum oralarda. Arkadaşlardan biri, "Oğlum sen Arnavutça'yı söyleyen biz seni Priştine radyosuna götürürdük. Biz Doğru Yol derneğinde küçük yaşta devam ettik.

Sonra bir arkadaş, Rezzak Ukalo- o da müzik profesörüydü - onunla beraber gittik radyoya ve şarkı söylemeye başladık. O yıldan sonra düğünlerde, konserlerde, festivallerde gezdik dolaştık, şarkılar türküler söyledik. Ama sonra dedik ki, "Biz şarkılarımızı söylüyoruz, türkülerini söylüyoruz ama kendi bestelerimizi de yapalım.

Hasan Said Tortop

İlk besteniz nasıl ortaya çıktı?

Aluş Nuş

Bir hocamız vardı Doğru Yol Derneğinde, ona dedim "Var bir yeni şarkı" Tamam dedi. "Ben başka şarkı söylemem" dedim. Dedi "Nasıl?", "Bu benim bestem" dedim. O Birden çalmayı bıraktı. "Senin besten nerde?" dedi. Aynı olay Priştine radyosunda oldu. İlk şarkımı yaptım, beste yapmaya başladım. "Aşk Yolunda Yürürken" diye. Gönderdiğim radyo kabul etti, orada da şarkı söylemeye başladım. Onlar biraz zor çalışıyorlardı.

Onların programları önceden hazırды. "Kimdir bu, kim besteledi?" diye soruyorlardı. Çünkü bestemi saklıyorum kıskançlık olur. O esnada dedim "Budur benim bestem". Müzisyenler çalgıları bıraktılar. Onun yerine başka bir beste yaptım. "İzmir'in İçinde Kurulur Pazar" diye bir beste (bu esnada melodisini mırıldanıyor), ama onlar çalamıyorlardı, çok çabuktu. "Nereden buldun sen bu besteyi?" diyorlardı.

Hasan Said Tortop

Beste yapınca kadar birisinden eğitim aldınız mı, etkilendiğiniz kişiler oldu mu?

Aluş Nuş

Hayır hayır, biz hep kulaktan duyma. Ama sonra dedik ki kitap yazacaksın, yazı okuyacaksın. Nota bilmeden nasıl şarkı yaparsın? O sebepten ben şahıs olarak bu kitapları, dergileri topladım. İlk önce İstanbul'dan, Sahafklar Çarşısı'ndan notalar topladım. Türkiye'deki dergilere abone oldum, kardeşim adresi veriyor, her hafta, her gün evime dergiler, kitaplar geliyordu. Arkadaşlar "Bu nereden bakıyor, nereden biliyor bunları?" diyorlardı. !970'li yıllardı.

Hasan Said Tortop

Sizin besteleriniz kayıt edildi mi? Çoğaltıldı mı? Bu ne zaman oldu?

Aluş Nuş

Prizren radyosunda 217 şarkı Türk orkestrası ile kaydetmiş, numaraları var, dakikaları var, her şeyi belgelenmiş. Dernekte bunları saklıyoruz. 217 şarkıdan fazla Arnavutça, Sırpça, Romence... Çıksın birisi de "Ben 218 tane kaydettim" desin! Ben aynı zamanda belediyede arşiv bölümünde çalıştım. Sabah 7'de işe gidiyorum, çay içiyoruz, şefime "Bu arada izin verin, radyoya gitmem lazım" diyorum. Hiçbir zaman hayır demedi şef. Çıkıyorum, otobüse biniyorum, Prizren radyosunun önünde indiriyor beni. Giriyorum, prova yapıyorum, sonra geri dönüyorum işe.

Hasan Said Tortop

Kaç sene çalıştınız Prizren radyosunda?

Aluş Nuş

Ben amatör olarak katıldım, davet ettiler yayına. Yaylı tanbur çaldığım için için orkestrada ziyaretten, davette yer aldım, ama profesyonel olarak kabul etmedim. Sonra 70'lerde o olaylar çıktı Kosova'da, o sebepten vazgeçtim.

Hasan Said Tortop

Hangi enstrümanları çalışıyorsunuz? Bir de derneğinizden bahsedelim, ne zaman kuruldu, neler yapıyor?

Aluş Nuş

Ben yaylı tanbur çalışıyorum. Ama derneğimizde diğer sazlar da var. Bizim dernek, Balkan Türk Müziği Derneği 1965'ten beri var. Önceden Doğru Yol Derneği'nde arkadaşlar hepimiz oradaydı. Sonra dedik ki, "Notasız, harflersiz nasıl ilerleyebilir bir kişi?" O sebepten Balkan Türk Musikisi Derneğini kurduk. Çocuklara tabla yaptık, notalar öğrettik. 1995'ten beri, 30 yıldır elimizden geldiği kadar çocuklara eğitim vermeye çalıştık.

Bunun da vardı ablasının oğlu, birden notayı öğrendi. Cengiz, gibi yetenekli çocuklar vardı. Sonra işte YouTube'da da var, peşrevleri notalarıyla çalmaya başladılar. Elimizden geldiği kadar, biz musiki eğitimi görmedik ama çalışmalarını yaptık. Ama şimdi son zamanlarda çocukların elinde telefon, oyun oynuyorlar, ilgi göstermiyorlar. Şarkı ezberliyorlar televizyondan ama bir eğitim görsün ya da öğrensin, bir şey o yok.

Hasan Said Tortop

Türk musikisinin burada dernekle gelişmesi çok önemli. Peki şu anda daha verimli hale getirmek için sorunlar ve çözüm önerileriniz neler?

Aluş Nuş

Sorunlar var. Burada KDTP (Kosova Demokratik Türk Partisi) var. Benim kızım işe girseydi öğretmen olarak, o okulda öğrencileri müziğe yönlendirebilirdik. Ama öğretmen okulunu bitirdi, işe almadılar. Biz okullarla sıkı bağlantı yapamadık dernek olarak. Türk sınıflarıyla işbirliği yapamadık. Önceden üçü grup çocuk vardı, 70 çocuk kadar vardı, ama bunu devam ettirmek için kızım bir okulda öğretmen olsaydı, meraklı çocukları parasız pulsuz eğitebilirdik. O sebepten okullarla bağlantı kursaydık daha iyi olurdu.

Şimdi torunlarım var, bazen arkadaşlarıyla geliyorlar, ama o önceki kalabalık yok. Herkesin elinde telefon var, Türkiye'nin şarkılarını ezberlemişler. Sonra geliyor biri, "Bir ayda öğrenirim" diyor. Biz senelerce uğraştık! Bir müzik aleti çalma, notayı öğrenme yavaş yavaş gelişir. Notasız nasıl yazıyı okuyacaksın? Sen harfleri bilmezsen... Bizim Priştine Türk Orkestrası vardı. Üsküp'te tiyatro, profesyoneller vardı. Geçenlerde oradaydık arkadaşlarla, Gostivar, Kekova, Kalkandelen (sayıyor) hep oralara düşünlere gittik. Ama orada da şimdi Üsküp radyosunda orkestra yok. Çok ilginç, profesyonel diyorlar üç-beş kişiye, düşünülere gidiyor, para için çalışıyorlar. Her kasabada, her şehirde Türk dernekleri var, ama burada etki yok. Biz geçenlerde davet ettiler, biz gittik Prizren'den, müzik yaptık.

Hasan Said Tortop

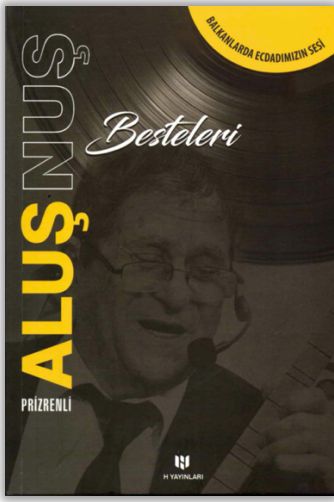
Siz dernekte kaç arkadaş çalışıyor aktif olarak şu anda?

Aluş Nuş

Cumartesi günleri orada toplanırız. Kim nasıl vakit bulursa geliyor, ama misafir gelirse arkadaşlara daha geniş haber ediyoruz ve onlarla beraber çalışmalarımızı yapıyoruz. Şarkılarımızı okuyoruz, türkülerimizi, ilahilerimizi, Türkiye'nin şarkılarını, türkülerini, bizim ilahilerimizi, eserlerimizi. Hem oralar hem bizim şarkılar. Şarkı türkü bir kimliktir. Şimdi birisi "Yeşil Prizren güzel Prizren" bestesi var, o besteyi yapmak zor, ama Prizren'in güzelliğini, "Bülbül Dere" gibi Prizren'in yerleri var o şarkı ve türkülerde.

Hasan Said Tortop

Bu kitapla ilgili kısaca bilgi verebilir misiniz?

Kitap adı: Balkanlarda Ecdadımızın Ses, Aluş Nuş Besteleri

Yazar: Aluş Nuş

ISBN: 978-605-7670-27-4

Yayınevi: H Yayınları

Yayın Yeri: İstanbul, Türkiye

Yayın Tarihi: 2020

Sayfa: 205

Aluş Nuş

Bu kitap Türkiye’de “Balkanlar Ecdadımızın Sesi” adıyla H Yayınları’ndan çıkmış, burada bütün bestelerim var. Bir Türk Makedonya’ya göç etmiş babasıyla, Türkiye’den, Eskişehir’den. O benim derneğimi ziyaret etti, imza attım, para almadım.

Hasan Said Tortop:

Siz hangi müzik aletini çalıyorsunuz, dernekteki katkınız nedir?

Başkim Çabrat

Ben 1947 Doğru Yol derneğinde. 1962 yılında Türk Kültürü Güzel Sanatlar Derneği’nde solist başladım. Birkaç yıl sonra sazlara, nefeslilere başladım ve o zamanki sazlardan en enteresanı olan kanun elime düştü. Ama bütün telli sazlara çalabiliyorum. Sadece üflemelilerde yeteneğim yok, vürmalı çalgılarda var yeteneğim. Allah’ın verdiği yetenekle başladık. Oradaki bizden evvel yaşlılarımızdan bazı şeyleri öğrendik.

Hasan Said Tortop

Birlikte çalışmaya ne zaman başladınız?

Başkim Çabrat

O benden önce. Çocukken bile hep beraber düğünlere giderdik. O gün bugün. Ondan sonra kanuna heveslendim, kanunu çalmaya başladı, kendi kendine öğrendi. Daha sonra bazı arkadaşlardan, Türkiye’deki ustalardan faydalanarak geliştirdik. Ben tasavvuf müziğiyle daha çok ilgileniyorum.

Hasan Said Tortop

Tasavvuf müziğiyle ilgili neler yapıyorsunuz?

Başkim Çabrat

Birkaç sene bir camide müezzinlik yaptım. O zaman en çok vaktimi buraya ayırdım. En önemli yaptığım iş ise Prizren’de okunan Süleyman Çelebi besteli mevlidinin derlemesidir. Türkçe, Arnavutça, Boşnakça olarak üç dilde. O gün bugün artık 90’lı yıllardan beri bütün imamlar ve mevlidihanlar benim kitaplarından okumaktadırlar. Bu kitabı 5000 baskı yaptık. Benim ayrıca kendi uğraştığım ayrı bir ticaretim var, onuz olmuyor. 2005 yılında Prizren’de şeb-i aruz törenlerinde mevlid okundu. Bizim okuma şeklimiz cumhur (toplu halde) halindedir. Evet size kısa bir örnek yapalım. Türkiye’de bu saba makamında biz ise Rast makamı ve okuruz. Şimdi bir dinle birazdan görürsün.

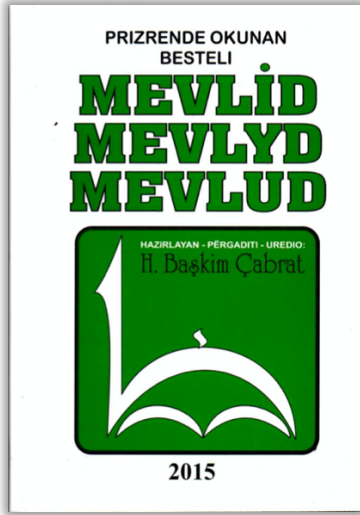
a

Video 1. Görüşmenin bir bölümünde grup halinde mevlid okuma

Başkim Çabrat

İşte böyle sonuna kadar aynı bu sistemde bu tür okuyarak sonuna kadar götürüyoruz. Ondan sonra diğer makamlar Uşak var Hüseyin'i var Hicaz var. Bu mevlidi 2009 yılında Bursa'da Süleyman Çelebi'nin bir yıl dönümüydü. Bütün Türk dünyasında okunulan mevlitlerin arasında en değerli seçildi. Sadece burada böyle cumhur yani koro halinde ama ustulden kaçmışlar, gördünüz ikinci ve birinci ama diğer şeylerde komple baştan sonuna arada makamlar değişebilir. Ama bu sonsuz yapacak bir şey sonuna kadar böyle yani ben bundan çok mutluyum Bunu yaptığım için böylelikle bizim değerlerimizi koruduğum için çok mutluyum. Ben daha çok ona önem verdim. Kendi değerlerimizi korumak için kimisini besteledim, kimisini de derledik. Yani bugüne kadar 3 cd'nin var. Onların içinde tabi bunlar orkestra ile çalınıyor öyle boş kuru okunmuyor.

Kitap adı: Prizren'de Okunan Besteli Mevlid

Yazar/Derleyen: H. Başkim Çabrat

ISBN: -

Yayınevi: Burak Kitapları

Yayın Yeri: Prizren, Kosova

Yayın Tarihi: Şubat 2015

Sayfa: 138

Hasan Said Tortop

Neler tavsiye edersiniz?

Başkim Çabrat

Daha hala devam ediyoruz bu yaşa kadar. Ne bileyim İstanbul'da Türkiye'de okunulan ilahiler hoş gelebilir. Halbuki yabancıya onu okursan bir hatan var ise o onu bilirse seni küçük düşürür. Düşürmemesi için kendi yerli ilahilerimizi beste de olsa derleme de olsa onları yapmak ben tavsiye ederim ve kendi zenginliğimizi kendi varlığımızı korumuş oluruz. Bunu herkese tavsiye ederim. Burası (Prizren) şairler şehri sayılır divan şairleri var. Bizim burada olduğumuzu Osmanlı zamanında birçok divanlar var. Hafız Fetih Divanı var Aşık Feki Divanı var. Yani biz ömrümüz zaten son demine geldik artık 78 yaşındayız.

Aluş Nuş

En önemlisi şu. Biz madem ki işte arkadaşın (Başkim) da söylediği gibi mademki biz buralarda yaşıyoruz. Balkanlarda yaşıyoruz. Hep gittik festivallere düğünlere burada olup bitenleri biziz o sebeple yaşanan aşkları yaşanan olayları folklörden olsun o yolları da hepsi o sebepten biz hep bu haliyle uğraştığımız için ve bir kimliğimiz zidbelliği etmek için kendi şarkımızı yaptık. Ben aynı zamanda şarkı türkü yaptım yazın dilinde. Ama yazın ve halk dilinde de şimdi o sebepten

aynı zamanda diğer şeylerde de diğer besteleri de yaptık. O sebepten biz kendimizi anlatmak için ki bu da bir Türk halkı 500 yıl burada yaşamışlar ki buraya gelene göre mesela burasibenim burada bu odada benim annem babam o diğer odada burada okumuşlar. Bu binada bu kadar. Bugün hani okulda okumuşlar gelmiş Sırp hocası gelmiş savaştan önce dedi hoca demiş bunlar vermiş. Hop kapıyı açıktan o caminin oraya ne demişler öyle hayranlarına beraber o sebepten beraber. Bütün bu çalışmalarımızı bu yaptığımız şarkılar bir kimliktir mesela yeşil Filiz en güzel bilmem ne hep yer şadırvan çeşmeleri şadırvan işte burada var. Bu toprağın sahibi olma değil mi bütünleşme her şey bülbül dere bağlar ve herkes bilir birbirlerine bağlar o sebepten hep o yerleri yazmak için yaşadığım ve tabi konuştuğumuz lehçe değil ve yaşadığımız gerçek olayla karşılarız. Çünkü biz düğünlerde hep şarkı söyledik. Türlü insanlarla karıştık Türkiye'den gelen oldu. Biz gittik. Birbirimizi tanıttık Türkiye'de yayınlan kitap ve dergileri TRT'de ne varsa bizim internette de var maşallah gönderdiler bize bir gönderdi.

Bilgilendirme

HST: Ses kaydının alınması, transkripsiyonun yapılması, KD: Video kaydının alınması, son kontrolün yapılması şeklinde makale yazımına katkı sunmuşlardır.

Yazar Özgeçmişi

Doç. Dr. **Hasan Said Tortop**, İzmir'de doğmuş ve büyümüştür. Manisa Celal Bayar Üniversitesi (CBÜ) Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünü 1998 yılında bitirdi. Aynı yıl fen bilgisi öğretmeni olarak MEB'de göreve başladı. CBÜ'de Fen Eğitimi alanında yüksek lisansını 2001'de bitirdi. Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Fizik (fizik eğitimi) doktorasını 2010 yılında bitirdi. Öğretmenliğinin son üç yılında (2008-2011) üstün zekalı çocuklarının eğitim gördüğü Bilim ve Sanat Merkezi'nde çalıştı. Zonguldak

Bülent Ecevit Üniversitesi (BEÜ) Eğitim Fakültesi'ne 2011 yılında atandı. BEÜ'de üstün zekalı çocuklar için Özel Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi'ni kurdu (2013), Üstün Yetenekliler Üniversite Köprüsü Eğitim Programı (ÜYÜKEP) geliştirdi (2013-2015), Üstün Yetenekliler Araştırmaları Dergisi (UYAD) kurdu (2013) ve editörlüğünü yaptı. Üstün yetenekli öğrencilerle ilgili TÜBİTAK projesi (5 yürütücü, 3 uzman-öğretmen) yaptı. Fen eğitimi alanında 2014 yılında doçent oldu. İstanbul Aydın Üniversitesi'nde özel eğitim bölümüne 2017 yılında atandı. İstanbul Esenyurt Üniversitesi'nde çocuk gelişimi bölümüne 2020 yılında atandı. Bu zamana kadar 30 tez danışmanlığı yapmıştır. AÖF Felsefe lisansını 2020 yılında bitirdi. Trakya Üniversitesi'nde 2023 Ekim ayında Engelli Çalışmaları (Özel eğitim) alanında ikinci doktorasını bitirdi. Bu zamana kadar 19 kitap, 100 üzerinde ulusal ve uluslararası makalesi yayınlanmıştır. Halen üstün zekalıları eğitimi ile ilgili iki akademik dergide (Journal for Education of Gifted Young Scientists ve Journal of Gifted Education and Creativity) yürütücü editörlük ve üniversitelerde misafir öğretim üyesi olarak ders vermektedir. Çalışma alanları; fen eğitimi, üstün zekalıları eğitimi, yetenek eğitimi ve özel eğitim şeklindedir. **E-mail:** hasansaidfen@gmail.com **ORCID:** 0000-0002-0899-4033

Google Akademik: <https://scholar.google.com/citations?user=MqAQWXsAAAAJ&hl=tr>

Academiaedu: <https://independent.academia.edu/HTORTOP>

ResearchGate: <https://www.researchgate.net/profile/Hasan-Tortop-2>

Dr. **Krenar Doli** 1985 yılında Yakova'da doğdu. İlkokul ve ortaokulu doğduğu yerde bitirdi. 2007'de Tiran'daki Sanat Akademisi, Müzik Fakültesi, Müzikoloji bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2014'te Etnoloji-Folklor bölümünde Etnomüzikolojiye odaklanarak Kültürel Antropoloji ve Sanat Çalışmaları Enstitüsü'ndeki Albanoloji Çalışmaları Merkezi'nde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. 2021'te Ankara'daki Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türk Halk Bilimi bölümü'nde doktora eğitimini tamamladı. Priştine'deki Albanoloji Enstitüsü, Folklor Bölümü çalışıyor. Balkan bölgesinin farklı müzik uygulamaları, müzik ve sanatsal ve sosyo-kültürel alanlardaki çok taraflı bağlantılarla ilgileniyor.

Şu ana kadar aşağıdaki eserlerini yayımladı: Muzika në refleksitet e kohës, eserlerini seçki, "Erpoprint", Gjakovë, 2007. Gjakova brenda muzikës, monografi, "Erpoprint", Gjakovë, 2010. Dasma në qytetin e Gjakovës, monografi, Instituti Albanologjik, Prishtinë, 2015. Tradita e muzikës sufiste në Kosovë, monografi, Instituti Albanologjik, Prishtinë, 2022. Critical observations from ethnomusicology, ingilizce eserlerin seçki, Eliva Press, Moldavi, 2023. Gjurmë të Qamilit të Vogël në muzikë, monografi, Artini, Prishtinë, 2024.

Interview with Aluş Nuş and Başkim abrat in the city of Prizren, Kosovo, about their contributions to Balkan Turkish Music

Abstract

We had an interview with Aluş Nuş and Başkim abrat, who have contributed to the preservation and development of Turkish music in Prizren, one of the seven cities of Kosovo. This interview is important in terms of understanding the efforts made for the survival and development of Turkish music outside the borders of Turkey. In the interview, the musicians discussed their interest in music, the development of their musical talents, the challenges they faced in this process, the role of the Balkan Turkish Music Association, and the books and works they have published.

Keywords: Aluş Nuş, Balkan Turkish Music, Başkim abrat

